

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för kultur-, religions- och utbildningsvetenskap

Högstadiееlevers syn på skolämnet religionskunskap

- en enkätstudie om hur elever i årskurs åtta och nio uppfattar ämnet religionskunskap

Vedad Muhic

2014

Uppsats, Grundnivå (kandidatexamen), 15 hp
Religionsvetenskap
Religionsvetenskap med inriktning mot historiska perspektiv C

Handledare: Jari Ristiniemi
Examinator: Febe Orest

Abstract

Syftet med min undersökning har varit att ta reda på hur elever i årskurs åtta och nio uppfattar ämnet religionskunskap. Jag har använt mig av enkäter för att samla data. Sammanlagt deltog 112 elever i undersökningen. Som bakgrund skriver jag om hur religionsämnet har förändrats under 1900-talet, från att ha varit ett ämne som enbart tog upp kristendom i undervisningen till att handla om alla de stora världsreligionerna. Undersökningens resultat visar att eleverna anser att religionsämnet är lika viktigt som andra skolämnen. Vidare anser eleverna att de får tillräckligt med undervisning i ämnet men att de borde få vara med och bestämma över vad de ska läsa om.

Nyckelord: religionskunskap, högstadiet, enkäter, kursplaner

Förord

Jag vill tacka alla elever på skolan Prolympia F-9 i Jönköping som har ställt upp och deltagit för min skull i den här uppsatsen. Jag riktar även ett stort tack till lärare och rektorer som avsatt arbetstid och lektionstid till att hjälpa mig att dela ut och samla in enkäter. Jag fick också många nyttiga tips angående denna uppsats, som hjälpt mig och underlättat mitt arbete.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
1.1 Syfte och frågeställningar.....	6
2. Bakgrund.....	7
2.1 Syftet med skolämnet religionskunskap.....	7
2.2 Första halvan av 1900-talet.....	7
2.3 Andra halvan av 1900-talet.....	8
2.4 Lpo 94.....	9
2.5 Behövs religionskunskap i skolan?.....	10
3. Tidigare forskning.....	12
3.1 Teori och tidigare forskning.....	12
3.2 Metod och material.....	14
3.3 Urval.....	15
3.4 Disposition.....	15
3.5 Avgränsningar.....	16
4. Undersökning.....	17
4.1 Hur viktigt är ämnet religion?.....	17
4.2 Hur roligt är ämnet religion jämfört med andra skolämnen?.....	18
4.3 Får eleverna tillräckligt med undervisning i ämnet religion?.....	19
4.4 Jobbar eleverna bättre på religionslektionerna?.....	20
4.5 Får eleverna vara med och påverka undervisningen?.....	21
4.6 Har eleverna nytta av religionsämnet just nu?.....	22
4.7 Tror eleverna att de får nytta av religionsämnet i framtiden?.....	23
4.8 Citat av eleverna.....	24
5. Analys och diskussion.....	26
5.1 Analys.....	26
5.2 Diskussion.....	28
6. Vidare forskning.....	29
7. Litteraturförteckning.....	30
7.1 LITTERATUR.....	30
7.2 ELEKTRONISKA KÄLLOR.....	31
BILAGA 1.....	32

1. Inledning

Ämnet religionskunskap är ett ämne som finns på elevers schema i svenska skolan som många har åsikter om. Oftast finns det inga givna svar och ämnet är öppet att diskuteras där den egna åsikten uppfattas många gånger som det rätta svaret. Ämnet har en stark tradition i den svenska skolan. På 1900-talet var religionsämnet ett givet huvudämne i skolan. Det har inte längre samma värde som de tre kärnämnen: matematik, engelska och svenska. För att en högstadiellev ska kunna söka till ett gymnasieprogram krävs ett godkänt betyg i kärnämnen, men inte i religionsämnet.

Jag, som snart är utbildad lärare i ämnet religionskunskap, har under min utbildningstid intresserat mig för att ta reda på hur elever uppfattar ämnet religionskunskap. Frågor som jag inte har fått besvarade men som jag är intresserad av är bland annat: Vad tycker eleverna är roligt med religion? Vill de ha mer eller mindre av ämnet i skolan? Vad vill de lära sig mer om i religion? Hur viktigt är ämnet jämfört med andra ämnen? De nämnda frågorna är bara några av flertal frågor som jag vill ha svar på och som ligger till grund för min undersökning. Jag har valt att göra en enkätundersökning på en skola i Jönköping där eleverna går i årskurs åtta och nio. Tre klasser som går i årskurs åtta och tre klasser som går i årskurs nio deltar i undersökningen. Det som drivit mig att skriva den här uppsatsen är alltså att försöka ta reda på själva intresset för ämnet religion och för att se hur populärt ämnet är bland eleverna. Detta för att det finns många kritiker som uttryckt att kärnämnen borde få mer tid på bekostnad av religionsämnet eftersom det inte har samma värde som kärnämnen.

1.1 Syfte och frågeställningar

Mitt huvudsakliga syfte med uppsatsen är att undersöka hur elever uppfattar och värderar religionskunskapsämnet. Undersökningen vill ta reda på vad eleverna uttrycker om sin religionsundervisning i årskurs åtta och nio.

För att förtydliga och konkretisera mitt syfte har jag valt fyra frågor som jag vill få svar på i undersökningen.

Frågeställningar:

1. Hur uppfattar eleverna religionsämnet?
2. Hur viktigt ämne anser eleverna religionsämnet vara?
3. Hur ser eleverna på undervisningen i religionsämnet?
4. Vad för nytta av religionsämnet anser eleverna att de har i framtiden?

2. Bakgrund

2.1 Syftet med skolämnet religionskunskap

Huvudsyftet med de samhällsorienterade ämnena har under lång tid varit detsamma. Syftet har varit att skapa en fördjupad förståelse av tillvaron som ett led i sin personliga och samhällsmedborgerliga utveckling.¹ Religionskunskapens syfte är att främja en öppen diskussion om frågor som rör tro och livsåskådning samt att skapa ett intresse för religion. Enligt kursplanen för religionskunskap i grundskolan ska ämnet öka förståelse för hur människor tänker, handlar och formar sina liv vilket ger en grund för att bemöta främlingsfientlighet samt en känsla för tolerans. Ett annat syfte med religionskunskap är att öka elevens etiska medvetenhet och därmed skapa handlingsberedskap inför exempelvis frågor om demokrati samt fredsfrågor.²

2.2 Första halvan av 1900-talet

Fram till 1919 var den svenska skolan en kristen skola med nära förbindelser till kyrkan. I skolan undervisade man i ämnet kristendom och det fanns inget specifikt ämne som hette religion, det hade inte blivit introducerat ännu. Ämnet kristendom var uppdelat i två delar, katekes och biblisk historia. Barnen skulle lära sig Luthers katekes och kunna den utantill, katekesen skulle genomsyra hela undervisningen i skolan. De som undervisade eleverna var tvungna att vara medlemmar i den svenska kyrkan. Från och med 1919 slutade man med den Lutherska katekesen och istället så omformade man skolan till en evangeliskt konfessionell breddad kristen skola.³ 1919 års reform var epokgörande och formulerad för att vinna bred acceptans i en tid då man ansåg sig leva i ett land med kristna värderingar trots att man kunde vara kritisk mot både präster och frikyrkor. Reformen betydde också en självständighetsförklaring där man markerade att skolan ska ha en egen linje och inte samma som kyrkoledningen. De förändringar som skedde 1919 kom att prägla kristendomsundervisningen fram till 1970-talet.⁴

Värdegrunden i skolan skulle vila på en biblisk tro som var grundad på de tio budorden och Jesu bergspredikan. 1940 ändrade man undervisningen igen och det beslutades att skolan skulle ha en värdegrund som byggde på kristen etik och västerländsk humanism.⁵

---

¹ Skolverket. Nationell utvärdering 2003 s. 50

² Kursplan för religionskunskap i grundskolan

³ Demming 2006 s. 11

⁴ Skogar 1999 s. 306

⁵ Demming 2006 s. 11

2.3 Andra halvan av 1900-talet

Under andra halvan av 1900-talet bytte ämnet flera gånger både namn och innehåll. I 1955 års undervisningsplan hette ämnet Kristendom. Långt in på 1950-talet var kristendomsämnet tillsammans med svenskan och historieämnet identitetsgivande. Man fostrades i Sverige som svensk i ett kristet land. Den synen är något som fortfarande påverkar många människor som är födda på 1930 och 1940-talen.⁶ 1962 fick vi en ny läroplan, Lgr 62, läroplan för grundskolan 1962. Lgr 62 var den första läroplanen inom den svenska grundskolan. Lgr 62 väckte uppmärksamhet eftersom undervisningen inte längre bara skulle handla om kristendom. Man skulle undervisa om andra religioner, deras moral, tro, etik, men också huvuddragen i deras historia. Att prata om andra religioner under den tiden gick an men att ifrågasätta kristendomen, där gick gränsen.⁷ Identitetsfrågorna i skolan togs om hand av samhällskunskapsämnet. Det moderna samhället började växa fram och det handlade inte längre om "oss kristna" utan det handlade om "oss som lever i det moderna samhället".⁸ När Lgr 69, läroplan för grundskolan 1969, kom bytte ämnet namn från Kristendomskunskap till ämnesrubriken Religionskunskap. Innan Lgr 69 var undervisningen bunden till Svenska kyrkan, men i och med Lgr 69 fick Sverige en mer elevinriktad undervisning. I Lgr 69 skulle bland annat livsfrågor behandlas och undervisningen skulle vara objektiv vilket följande citat understryker:

I centrum för skolans verksamhet står den enskilda eleven. De som verkar inom skolan skall visa aktning för elevens människovärde och söka skaffa sig kännedom om hans individuella egenart och förutsättningar samt söka främja hans personliga mognad till en fri, självständig och harmonisk människa.⁹

Lgr 69 betonar att det är ett komplicerat samhälle som vi lever i och att skolan måste jobba hårt för att ge eleverna en möjlighet att lära sig av det förflutna och det nuvarande samhället. Det var religionskunskapen och de samhälls- och naturorienterande ämnena som skulle visa vägen för eleverna.¹⁰ I Lgr 80, läroplan för grundskolan 1980, betonades att läraren skulle ha en större frihet att besvara elevers frågor och att klassen skulle vara mer delaktig i planeringen av undervisningen. Undervisningen skulle utgå

---

⁶ Skogar 1999 s. 308

⁷ Wickström 2009 s. 14

⁸ Skogar 1999 s. 308

⁹ Lgr 1969 s. 10

¹⁰ Lgr 1969 s. 12

från eleverna och skulle kopplas ihop med aktuella händelser och företeelser. Även etik skulle behandlas. Eleverna skulle lära sig hur etiska uppfattningar styr handlingar och ställningstaganden till olika livsfrågor. I Lgr 80 betonades att religioners livsåskådningar spelar en stor roll för den enskilda människan.¹¹ För att kunna ta ställning till olika situationer, i aktuella konfliktområden ute i världen, är eleven tvungen att ta del av det som religionskunskap lär ut. Undervisningen måste vara en förberedelse för eleverna att spela en kritisk och aktiv roll i samhället.¹²

2.4 Lpo 94

1994 kom nästa kursplan, Lpo 94, läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet. Skolans viktigaste uppgift enligt Lpo 94, var att förmedla människolivets okränkbarhet, individens frihet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet. Ingen elev i skolan skulle behöva utsättas för diskriminering utifrån kön, religion eller etnisk tillhörighet. Nedanstående citat är hämtat från Lpo 94 som jag anser är viktigt och indirekt kopplat till religionskunskapen:

I överensstämmelse med den etik som förvaltas av kristen tradition och västerländsk humanism sker detta genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande. Undervisningen i skolan skall vara icke-konfessionell.¹³

I samband med att Lpo 94 infördes fyra ämnesbeteckningar. Dessa fyra var samhällskunskap, historia, religionskunskap och geografi.¹⁴ Att strukturera och beskriva ett samhällsorienterat ämne har ofta varit ett problem med tanke på dess stora omfattning. Beskrivningar i kursplanerna har avtagit och stor del av ansvaret att forma ämnena har istället lagts på lärarna.¹⁵ 1998 fick kursplanerna ett tillägg som syftade till att undervisningen skulle bli mer tematisk och ämnesövergripande. Det nya tillägget gav en del problem eftersom ett tematiskt arbete, i förhållande till den ämnesuppdelade kursplanen, medförde svårigheter vid bland annat betygssättning. Dessa nämnda problem medförde att vi år 2000 fick en ny kursplan. Den nya kursplanen klargjorde de kunskapskvaliteter som undervisningen ska utveckla. Fortfarande är det så att ett stort ansvar vilar på på den enskilde läraren eftersom läraren ska välja innehåll och stoff tillsammans med eleverna, utifrån elevernas intressen och behov. Ändrade

---

¹¹ Jönsson, Persson Liljefors 2006 s. 11

¹² Lgr 1980 s. 44

¹³ Lpo 94 s. 3

¹⁴ Skolverket. Nationell utvärdering 2003 s. 51

¹⁵ Skolverket. Nationell utvärdering 2003 s. 50

förutsättningar i samhället och andra nya faktorer medför att de samhällsorienterade ämnena hela tiden behöver uppdateras och förnyas.¹⁶ Den senaste kursplanen för religionskunskap beskriver bland annat hur ämnet är uppbyggt och de mål eleven behöver uppnå i slutet på årskurs nio. Religion har både ett individperspektiv och ett samhällsperspektiv. På det individuella planet ges möjlighet att bearbeta de egna livsfrågorna. Ämnet religion, inom samhällsperspektivet, ska ses som en företeelse bland många andra i samhället. I många kulturer är religion något mycket viktigt för människan, deras tillvaro styrs av religionen. I ett historiskt perspektiv kan man tydligt se hur religionen formar individer och deras sätt att uttrycka sin identitet. Tro och tradition, etik, livsfrågor och livstolkning är kärnan i undervisning om religionskunskap.

2.5 Behövs religionskunskap i skolan?

Ämnet religion har varit och är ett ämne i skolan som under många år har ifrågasatts av bland annat politiker. Kritiken har handlat om religionskunskapen ska finnas med på elevens schema. Vänsterpartiet är det parti som har gått fram hårdast och menar att religionskunskap inte är ett ämne som bör finnas med som obligatoriskt ämne vare sig i grundskolan eller på gymnasiet. De anser att religionskunskapen bör avskaffas för att religion i vårt moderna samhälle blivit en ideologi bland många andra, religionskunskapen bör istället finnas med som en del av undervisningen i samhällskunskap och historia.¹⁷ Även delar av det socialdemokratiska partiet har tagit upp frågan till debatt. Den ledande socialdemokraten i Jönköping, Peter Persson, hävdar att all skolundervisning ska grundas på fakta. Naturvetenskapen har tagit avgörande steg som motbevisar guds existens och ett liv efter detta, därför bör religionskunskapen i skolan avskaffas enligt honom.¹⁸ Många lärare har i olika undersökningar haft vissa tveksamheter till ämnet. Många anser att ämnet har en alldeles för låg status och detta på bekostnad av andra SO-ämnen. Det har också genom åren framkommit åsikter om att ämnet religion inom en snar framtid stryks från elevernas schema, detta eftersom det hela tiden kommer fram nya och viktigare ämnen.¹⁹ Det senaste tio åren har debatten också handlat om lämpligheten att ha skolavslutningar i kyrkan och ifall den ska vara obligatorisk. Många kritiska röster har höjts eftersom många barn med olika religiösa bakgrunder inte känt sig välkomna. Skolinspektionen har påpekat att undervisningen i skolan enligt skollagen skall vara icke-konfessionell. Den ska vara saklig och allsidig.

---

¹⁶ Skolverket. Nationell utvärdering 2003 s. 51

¹⁷ Politikerbloggen 2010

¹⁸ Jnytt 2013

¹⁹ Roos 1998 s.30

Skolinspektionen påpekar ändå att skolavslutningar kan hållas i en kyrka men då ska tonvikten ligga på gemensamma samvaron och inte på religiösa traditioner.²⁰

---

²⁰ Skolinspektionen 2012

3. Tidigare forskning

Jag ska i detta avsnitt presentera det material som jag anser är väsentligt och viktigt att ta upp för min undersökning.

3.1 Teori och tidigare forskning

Det första materialet är en rapport från 2003 skriven av Rune Jönsson och Bodil Liljefors Persson vid Malmö högskola. Skolverket gjorde det året en nationell utvärdering av grundskolans årskurs fem och årskurs nio, över 10 000 elever deltog i undersökningen. Den del av rapporten som jag koncentrerat mig på är riktad mot årskurs nio och ämnet religionskunskap. Det författarna kommer fram till är att 62 % av eleverna anser att ämnet religion är intressant. 67 % av eleverna anser att det är viktigt med ämnet religion i skolan. 38 % anser att det kommer att ha nytta av religion i sina framtida studier och 25 % tror att de kommer ha nytta av ämnet i sitt framtida arbete. Jönsson och Liljefors Persson gjorde också en undersökning där de jämförde de olika SO-ämnena. Religionskunskapen var det ämne som intresserade eleverna minst. Bara 14 % ansåg att det var de mest intressant SO-ämnet medan 35 % ansåg att det var ämnet som var tråkigast. Författarna drar inte någon direkt slutsats till varför eleverna tycker som de gör.²¹

2009 kartlade skolverket vad som påverkar resultaten i svensk grundskola. Skolverket kom ut med rapporten som heter *Vad påverkar resultaten i svensk grundskola? En sammanfattande analys*. Skolverket drar slutsatserna att lärarna har en stor betydelse för elevernas resultat och deras prestationer i skolan.²² Skolverket drar också slutsatsen att lärarna undervisar mindre och att mer ansvar läggs på eleverna. De bidrar i sin tur att motivationen hos eleverna minskar som i sin tur påverkar resultaten.²³

Carl E. Olivestam är doktor i religionsvetenskap och docent i ämnesdidaktik med inriktning mot religionskunskap och historia. Han har skrivit ett flertal böcker inom religion, etik och livsfrågor för grundskolan. Den bok jag använt mig av är *Religionsdidaktik – om teori, perspektiv och praktik i religionsundervisningen* 2006. Den amerikanske filosofen, Charles Sanders Peirce, menar på att människan vill komma till ett tillstånd av säkerhet genom att pröva olika vägar att belysa verkligheten. Peirce

---

²¹ Jönsson, Persson Liljefors 2006 s. 57

²² Skolverket 2009 s. 48

²³ Skolverket 2009 s. 49

pratar om deduktion, induktion och abduktion. Deduktion är vanligt förekommande inom religionsundervisningen. Vid studier av islam utgår läraren och läromedlet som används från de fem pelarna. Eleverna ska lära sig dessa och kunna skilja dem från varandra. Allt som eleverna lär sig om islam förklaras utifrån de fem pelarna. Den induktiva utgångspunkten innebär att elever under lärarens ledning följer en religiös utövare i dennes vardag. Eleven kan då bilda sig en uppfattning om vad till exempel islam kan innebära för en muslim. Vare sig den deduktiva eller induktiva utgångspunkten ger en heltäckande bild av islam som religion. Den abduktiva utgångspunkten ger eleverna möjligheter att i samtal med varandra och med läraren komma fram till olika tolkningsförslag. Läraren ska förmedla att det kan finnas flera olika tolkningsförslag.²⁴

Olivestam skriver om olika perspektiv och tillämpning när det gäller innehållet i religionsundervisningen. Religionsämnet har som första skolämne tillämpat ett internationellt perspektiv. I studier om kristendomens historia, utbredning samt konflikter är ett internationellt perspektiv givet. Vid användning av det internationella perspektivet kan studier av religionens funktion i samhället leda till en mer engagerande undervisning för eleven. Elevens intresseområden och förutsättningar tas tillvara. Problemet med det internationella perspektivet är att det hela tiden krävs en omprövning eftersom det globaliserade samhälle som vi lever i förändras hela tiden.²⁵ En ledande forskare kring barns och ungdomars uppfattning om livsfrågor med koppling till skolan är Sven G. Hartman. I det så kallade livsfrågeperspektivet kommer han fram till att barn redan i tidig ålder har funderingar kring livet och tillvaron. Det som skiljer i tankegångar mellan ett barn och en tonåring är att tonåringar sätter nuet och närheten i relation till dåtid, framtid och omvärld i fokus. I livsfrågeperspektivet ska undervisningen främja elevens personliga utveckling och skapa krisberedskap för tragiska händelser som eleven kan drabbas av i livet.²⁶

Religionskunskap som skolämne står ständigt inför hot och i framtiden kan ämnet försvinna helt och hållet. Ett stort ansvar ligger på den enskilda läraren att se till att religionsundervisningen blir intressant och viktigt för eleven. Olivestam menar på att religionskunskapen inte är hotad i grundskolan men att ämnet är ifrågasatt på gymnasiet. För att behålla relevansen som skolämne ger Olivestam som förslag att

---

²⁴ Olivestam 2006 s. 37

²⁵ Olivestam 2006 s. 45

²⁶ Olivestam 2006 s. 50

religionslärare och religionsutövare borde utöva inflytande på beslutsprocesser och kursplansformuleringar.²⁷

3.2 Metod och material

Jag har valt att använda mig av enkäter som instrument för att samla in data vilket gör undersökningen kvantitativ. Sammanlagt deltog 112 elever i enkätundersökningen. Oavsett vilken metod man använder sig av så finns det alltid för- och nackdelar. Enkäter är tillsammans med intervjuer det huvudsakliga instrumentet för att samla in data med hjälp av surveydesign. Den största skillnaden är att det vid en enkätundersökning inte finns någon intervjuare närvarande som ställer frågorna, respondenterna måste själva läsa och besvara frågorna. Då det inte finns någon intervjuare som ställer frågorna är det viktigt att enkäten är lätt att förstå och lätt att besvara.²⁸ När jag utformade enkäten undvek jag att ställa frågor som kunde upplevas irrelevanta för eleverna. I sådana fall finns risken att eleverna tröttnar och att enkäten hamnar i papperskorgen. Jag fick också tänka på att inte ställa till antalet för många frågor eftersom eleverna då också kan tröttna och bortfallet öka.²⁹ Det som rekommenderas vid en enkätundersökning är att den ska se så kort ut som möjligt, då riskerar inte respondenterna att bli avskräckta från att besvara den. Detta har jag tagit hänsyn till när jag har utformat min enkät.³⁰

Vid undersökningens tillfälle var nio elever frånvarande, av olika anledningar, vilket gjorde att jag hade bortfall. Eftersom många elever deltog i undersökningen så var bortfallen något som jag hade räknat med i förväg. Tre elever hade kryssat i fler olika svarsalternativ. De elevernas enkäter valde jag att inte använda mig av i undersökningen.

Av 13 frågor som jag har använt i enkäten är elva slutna frågor och två är öppna. Fördelen med att använda sig av slutna frågor är att svaren är lättare att bearbeta och att jämförbarheten i svaren ökar. En annan fördel med slutna frågor är att de är lättare att ställa och lättare att besvara för intervjuare respektive respondent. Nackdelen med slutna frågor är att svarsalternativen kan tolkas på olika sätt. Det finns alltid en risk att ord tolkas på olika sätt. Därför var jag extra noggrann när jag utformade enkäten att

---

²⁷ Olivestam 2006 s. 151

²⁸ Bryman 2002 s. 145

²⁹ Bryman 2002 s. 147

³⁰ Bryman 2002 s. 150

eleverna inte kunde tolka en fråga på olika sätt. Anledningen till att jag tog med två öppna frågor i enkäten var för att få med elevernas egna ord. Fördelen med de två öppna frågorna är att jag fick fram elevernas egna åsikter och tankar om religionsämnet.³¹

Validitet rör frågan om enkäten som utformats för det jag vill mäta verkligen mäter just det på ett korrekt sätt. Reliabilitet visar om det jag har mätt är tillförlitligt.³² Jag anser att enkäten delades ut till rätt målgrupp, elever i årskurs åtta och nio. Sex klasser deltog i enkätundersökningen, totalt 112 elever. Jag anser att 112 elever är tillräckligt många för att kunna ge mig en bra svarsgrund. Att veta om man har en bra reliabilitet och validitet kan vara svårt men utifrån det som jag har skrivit om enkätens utformning, mitt urval av elever och antalet elever anser jag att reliabiliteten och validiteten är tillräckligt bra.

3.3 Urval

I enkätundersökningen deltog sex klasser i årskurserna åtta och nio, tre från årskurs åtta och tre från årskurs nio. Sammanlagt deltog 112 elever. Anledningen till att jag valde elever som går i årskurs åtta och nio är för att jag anser att de är mognare än yngre elever och de kan ge mig tillförlitliga svar. Skolan som undersökningen är gjord på heter Prolympia F-9 i Jönköping och är en privatskola med cirka 600 elever från förskoleklass upp till årskurs nio. Skolan är specialinriktad mot idrott och hälsa.³³ Anledningen till att jag gjorde min undersökning på just Prolympia är för att jag har kontakter där som gjorde det möjligt för mig att komma på besök och göra min undersökning.

3.4 Disposition

I uppsatsen presentera jag hur religionsämnet har utvecklats och förändrats under första och andra halvan av 1900-talet. Jag har skrivit en redogörelse av Lgr 69, Lgr 80 och Lpo 94 för att läsaren ska få en inblick i hur ämnet har förändrats och därmed få en bättre förståelse för uppsatsen. För att samla in data till forskningen har jag använt mig av enkäter. Den insamlade data presenteras i uppsatsen med diagram och citat. Under varje diagram finns en sammanfattning av diagrammet. Slutsatser av uppsatsen görs

---

³¹ Bryman 2002 s. 158

³² Bryman 2002 s. 87

³³ Prolympia Jönköping

med utgångspunkt i det data som jag har samlat och kopplas till tidigare forskning av ämnet.

3.5 Avgränsningar

Undersökningen är gjord på en och samma skola. Syftet är att undersöka elevers syn på ämnet religion på högstadiet, även om det hade varit intressant att undersöka om deras inställning till ämnet religion förändras när de kommer till gymnasiet. Detta är dock inte möjligt att genomföra på den tid som finns till förfogande. Jag har också valt att inte blanda in lärare i uppsatsen. Det hade varit intressant att höra deras åsikter och tankar men då skulle jag förmodligen få alldeles för mycket data och det skulle också finnas risk att jag hamnar utanför ämnet och syftet med uppsatsen.

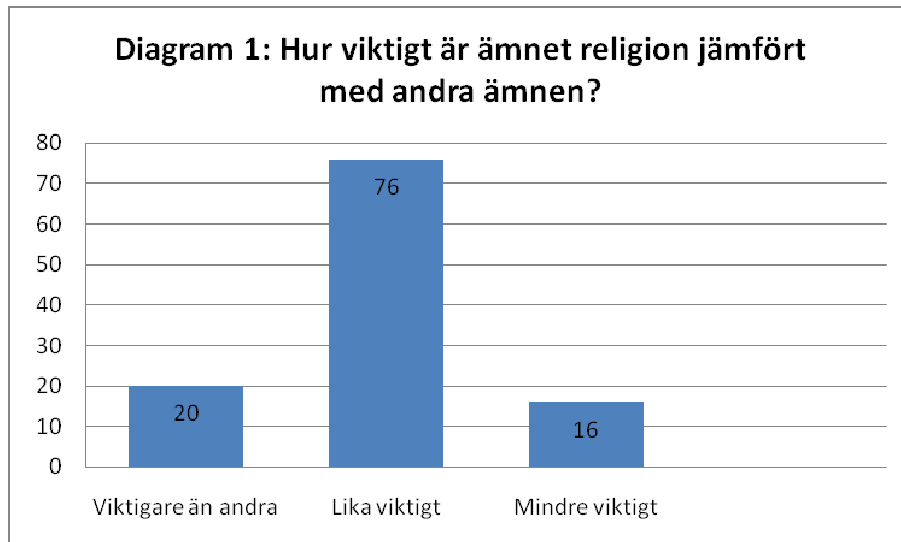
4. Undersökning

I den här undersökningsdelen kommer jag presentera den data som jag fick ut från min enkätundersökning. Jag kommer att behandla frågorna var och en och presentera dem med hjälp av olika tabeller, diagram samt med citat. I slutet av varje fråga sammanfattar jag kort det jag har kommit fram till.

4.1 Hur viktigt är ämnet religion?

På frågan hur viktigt det är med religionsämnet i jämförelse med andra ämnen på skolan svarade eleverna enligt diagrammet nedan:

:

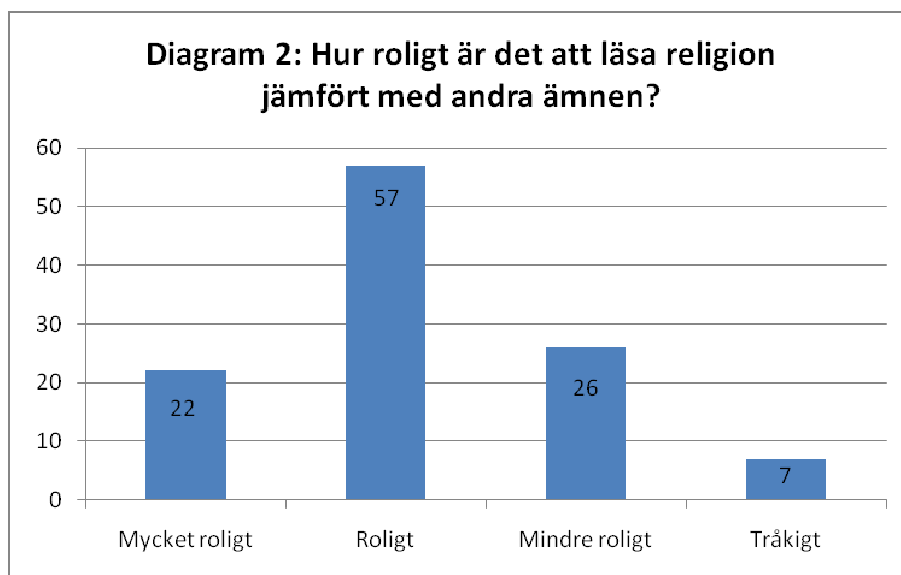

Sammanfattning

Utifrån svaren på denna fråga kan jag konstatera att majoriteten av eleverna anser att religionsämnet är lika viktigt som alla andra ämnen i skolan. 76 elever tycker att ämnet religion är lika viktigt som alla andra ämnen på skolan. 20 elever tycker att det är viktigare än andra ämnen. 16 av de tillfrågade eleverna tycker att det är mindre viktigt med ämnet religion.

4.2 Hur roligt är ämnet religion jämfört med andra skolämnena?

På frågan hur roligt eleverna tycker att det är med religionsämnet, i jämförelse med andra ämnen, fick jag fram följande:

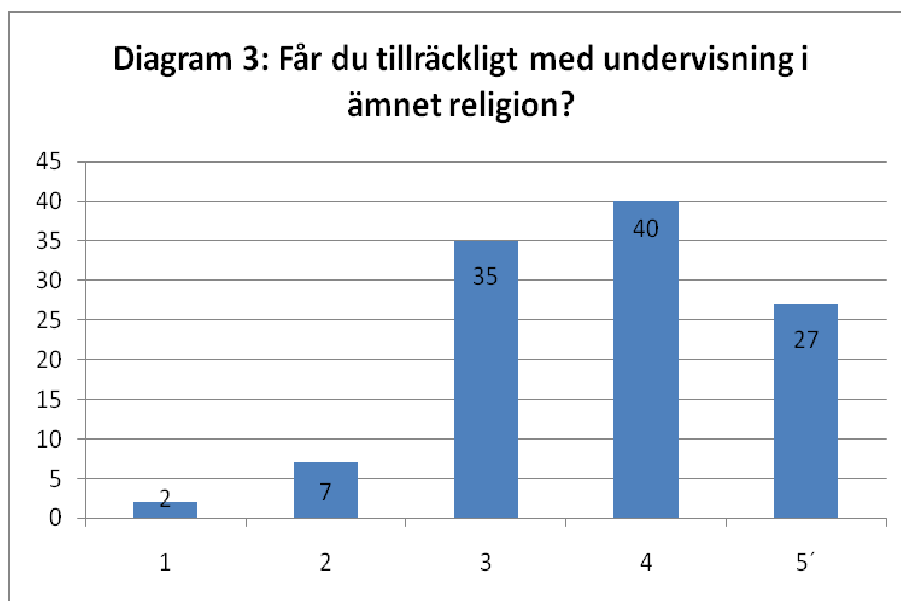

Sammanfattning

Utifrån detta diagram såg jag att majoriteten av eleverna tycker att det är roligt eller mycket roligt att läsa om religion. 79 av de tillfrågade eleverna tyckte att det var roligt eller mycket roligt medan 33 av eleverna tycker att det är mindre roligt eller tråkigt. Av de 33 tillfrågade eleverna som tyckte att det var mindre roligt eller tråkigt så var det enbart sju stycken som tyckte att det var tråkigt vilket är en låg siffra.

4.3 Får eleverna tillräckligt med undervisning i ämnet religion?

På frågan om eleverna tycker att de får tillräckligt med undervisning i ämnet religion fick jag fram följande:

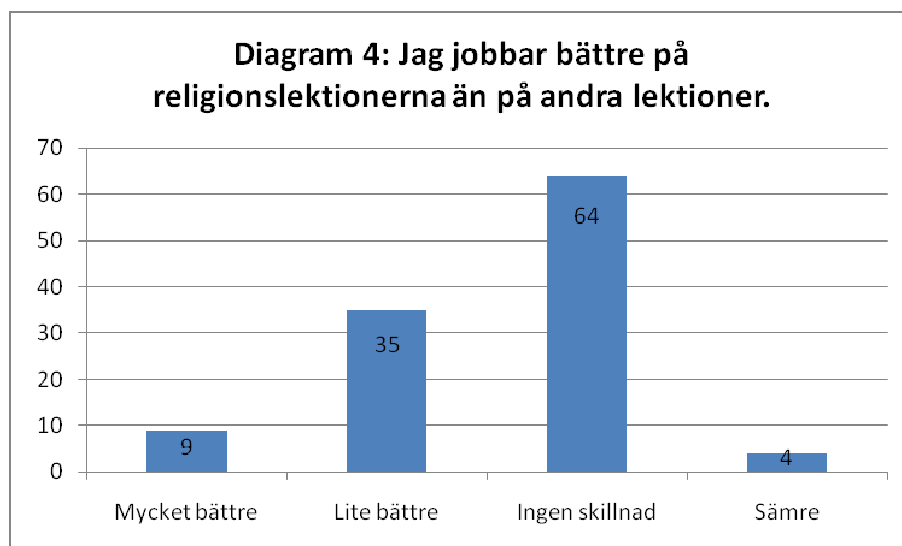
Siffran ett innebär att eleven inte tycker att han/hon får tillräckligt med undervisning i ämnet medan siffran fem innebär att eleven tycker att denne får tillräckligt med undervisning.

Sammanfattning

Denna fråga visar på att majoriteten av eleverna tycker att de får tillräckligt med undervisning i ämnet religion. Av de tillfrågade eleverna tycker 102 att de får lagom mycket eller mycket undervisning. Det är enbart nio elever som inte tycker att de får tillräckligt med undervisning.

4.4 Jobbar eleverna bättre på religionslektionerna?

På frågan om eleverna jobbar bättre på religionslektionerna än andra lektioner fick jag fram följande:

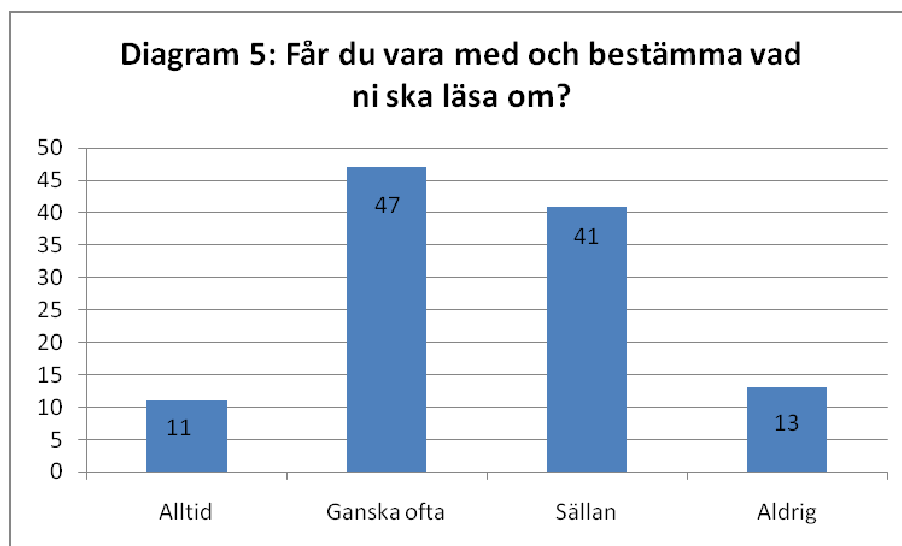

Sammanfattning

Jag kan här konstatera är att fyra elever tycker att de jobbar sämre på religionslektionerna i jämförelse med andra ämnen. Fyra elever av de 112 tillfrågade svarade att de jobbar. 35 elever tycker att de jobbar lite bättre och 64 tycker att det inte är någon skillnad. Nio elever svarade att de jobbar mycket bättre på religionslektionerna än andra lektioner.

4.5 Får eleverna vara med och påverka undervisningen?

På frågan om eleverna får vara med och bestämma vad de ska läsa om på religionslektionerna fick jag fram följande:

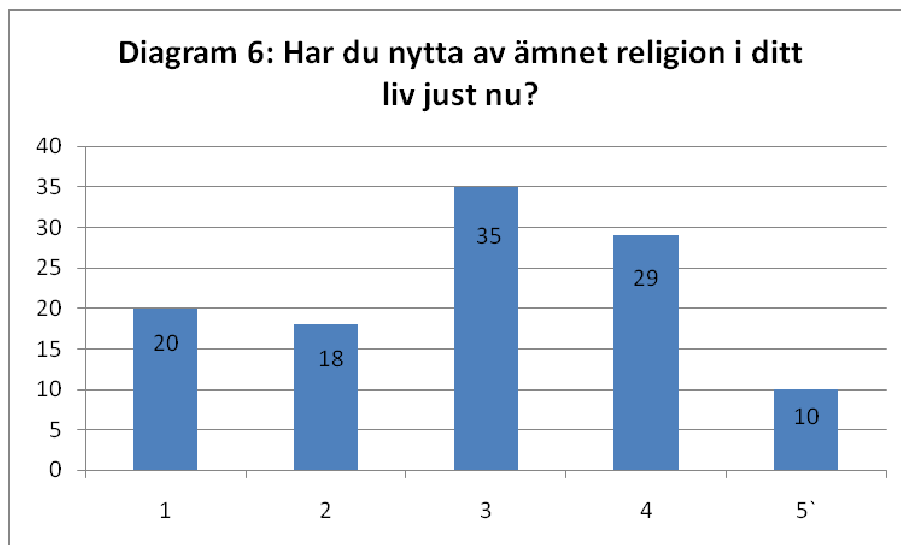

Sammanfattning

På den här frågan svarade 13 elever att de aldrig får vara med och bestämma vad som ska tas upp på religionslektionerna. Det är en relativt låg siffra med tanke på att 112 elever deltog i undersökningen. 41 elever tyckte att de sällan får vara med och bestämma. Det är en hög siffra med tanke på antal elever som deltog i undersökningen. Elva elever tyckte att de alltid får vara med och bestämma vad de ska läsa om. 47 elever, den största gruppen, tyckte att de får vara med och bestämma ganska ofta.

4.6 Har eleverna nytta av religionsämnet just nu?

På frågan om eleverna tycker att de har nytta av ämnet religion i sitt liv just nu fick jag fram följande:

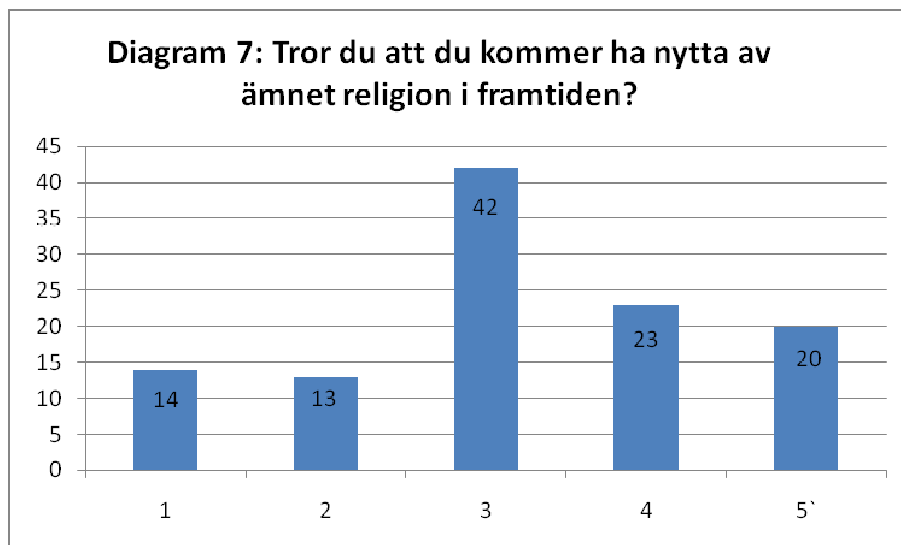
Siffran ett betyder att eleven inte har någon nytta av ämnet religion i sitt liv just nu medan siffran fem innebär att eleven tycker att han/hon har mycket nytta av ämnet religion.

Sammanfattning

På frågan om vilken nytta eleverna anser att de har i sitt liv av religionsundervisningen svarade tio att de har mycket nytta av ämnet religion just nu, en femma i diagrammet. 20 elever tyckte att de inte har någon som helst nytta av ämnet religion just nu. Den största gruppen i undersökningen var "mittengruppen" som hade en trea som svarsalternativ, de var 35 till antalet. 29 elever, den näst största gruppen, ansåg att de hade lite mer nytta av ämnet religion än medel medan 18 elever tyckte att de hade lite mindre nytta än medel.

4.7 Tror eleverna att de får nytta av religionsämnet i framtiden?

På frågan om eleverna tror att de kommer att ha nytta av ämnet religion i framtiden fick jag fram följande:

Siffran ett betyder att eleven inte tror att han/hon kommer att ha nytta av ämnet religion i framtiden medan siffran fem innebär att eleven tycker att han/hon kommer att ha mycket nytta av ämnet religion i framtiden.

Sammanfattning

Det som jag kunde utläsa ifrån detta diagram är att de flesta av eleverna tror att de någon gång i framtiden kommer att ha nytta av ämnet religion. 42 elever svarade med en trea vilket är mitten på diagrammet. 43 av eleverna låg på siffrorna fyra och fem, 27 elever låg på siffrorna ett och två. Det är en indikation på att fler elever tror på att de kommer att ha nytta av ämnet religion på något sätt i framtiden.

4.8 Citat av eleverna

Här nedan presenterar jag ett antal citat som eleverna tar upp med vad de tycker är bäst och sämst med ämnet religion. De citat jag har valt att plocka med är de citat som återkommer flera gånger i enkäterna. Det är blandade citat från både pojkar och flickor från årskurs åtta och nio.

Vad tycker du är bäst med ämnet religion i skolan? Obs! Byt ut till pojke/flicka?

– Tjej årskurs 9.

Att man får förståelse för andra människor.

Tjej årskurs 9.

- Det är intressant att få lära sig om hur olika religioner har det och vad de lever efter. Vanor, tro och varför?

Tjej årskurs 8.

- Man lär sig om andras bakgrunder.

Tjej årskurs 8.

- Att man lär sig om andra religioner.

Kille årskurs 8.

- Filmer som handlar om andra religioner.

Kille årskurs 9.

- Diskussioner och grupparbeten.

Tjej årskurs 9.

- Jobba med andra kulturer.

Kille årskurs 9.

- Att jobba med historia.

Vad tycker du är mindre bra med ämnet religion i skolan?

Kille årskurs 8.

- Att det är så mycket fakta.

Kille årskurs 8.

- All fakta.

Kille årskurs 9.

- För mycket skrivande ibland.

Tjej årskurs 9.

- Att skriva uppsatser.

Tjej årskurs 8

- Att det finns så många religioner. Det blir mycket att lära.

Kille årskurs 9.

- Allt som är jättedetaljerat.

Sammanfattning

Det jag kan konstatera utifrån citaten är att det som eleverna tycker är det bästa med religion är att de får lära sig mycket om andra religioner och andra människor och deras kultur. Det är den åsikt som majoriteten av eleverna har. Ingen större skillnad kunde utläsas mellan de eleverna som går i årskurs åtta och de som går i årskurs nio.

Det som eleverna tycker är minst bra med religion är att det är mycket fakta och skrivande. Det finns många religioner att lära sig om vilket gör att ämnet religion upplevs stort och omfattande.

5. Analys och diskussion

I detta avsnitt analyserar och diskuterar jag resultaten utifrån enkätundersökningen. Jag presenterar likheter och skillnader mellan de resultaten som jag har fått fram och den litteratur som jag har presenterat tidigare.

5.1 *Analys*

Uppsatsen syfte har varit att undersöka hur elever i årskurserna åtta och nio uppfattar religionsämnet i skolan. Det jag kan konstatera utifrån min undersökning är att eleverna anser att ämnet religion är en viktig del av deras skolvardag och att det är lika viktigt som alla andra ämnen. Det är endast ett fåtal elever som inte tycker att religion är lika viktigt som andra ämnen. 86 % av eleverna som har deltagit i undersökningen anser att religionsämnet är precis lika viktigt som alla andra skolämnen. Slutsatsen man kan dra från de här siffrorna är att även om många elever tycker att ämnet är tråkigare än andra skolämnen så tycker många elever ändå att religionsämnet är viktigt för dem. Eleverna ser ett värde i att ha religionskunskap i skolan. Olivestam, i sin bok *Religionsdidaktik*, menar på att om ämnet i framtiden inte känns relevant för eleverna så kan det finnas yttre hotbilder som gör att religionskunskapen försvinner. För att ämnet ska kännas relevant för eleverna ligger stor vikt i att läraren gör undervisningen intressant för varje individ.³⁴

35 % av eleverna i undersökning anser att de har nytta av ämnet religion i sitt liv just nu medan 38 % av eleverna trodde att de i framtiden kommer att ha nytta av ämnet. Mina siffror stämmer överens med de siffror som presenteras av Jönsson och Liljefors Persson i deras rapport *Religionskunskap i årskurs 9*. Där svarade 38 % av eleverna att det kommer att ha nytta av ämnet religion i sina framtida studier och 25 % tror att de kommer att ha nytta av ämnet i sitt framtida arbete.³⁵

Får eleverna tillräckligt med undervisning i religionskunskap i skolan? 60 % av eleverna tycker att de får mycket undervisning medan 8 % svarade att de får för lite undervisning. Resterande 32 % ligger på mitten av skalan. 48 % av eleverna tycker inte att de får vara med och bestämma vad undervisningen ska handla om. 52 % tycker att de får vara med och bestämma och påverka undervisningen. I den nationella utvärderingen fann man att elever får vara med och påverka undervisningen i en stor utsträckning utan

---

³⁴ Olivestam s. 151

³⁵ Jönsson, Persson Liljefors 2006 s. 57

att ange några exakta siffror, enligt lärarna. När man har frågat eleverna har svaren inte stämt överens med de svar som man har fått av lärarna. 65 % av eleverna anser att religionsundervisningen inte handlar om det den borde handla om och att de borde kunna påverka undervisningen ännu mer än vad de gör.³⁶

Eleverna tycker att ämnet religion är roligt eftersom de får lära sig om andra kulturer och religioner. Majoriteten av eleverna i den svenska skolan har kristendom som sin religion och har kunskap om den religionen. På Prolympia tyckte eleverna att det var bra och viktigt att de får lära sig mer om andra religioner och inte bara om kristendomen som är deras "egna" religion. Av de 112 eleverna som deltog i undersökningen så ansåg 51 % att ämnet religion var roligt att läsa. 20 % tyckte att det till och med var mycket roligt.

På frågan om hur roligt ämnet religion är jämfört med övriga skolämnena så svarar 71 % att det är lika roligt som andra ämnen eller roligare. 29 % anser att ämnet är tråkigare än övriga ämnen. Denna siffra stämmer också relativt bra överens med den siffra som Jönsson, Liljefors Persson presenterar. Den siffra som de presenterar i sin undersökning är att 35 % anser att ämnet religion är tråkigare än övriga ämnen.³⁷ En av orsakerna till att de tycker som de gör kan vara att det eleverna önskar att religionskunskapen ska handla om inte stämmer överens med hur det ser ut i verkligheten. Om elevens intresseområden och förutsättningar tas tillvara på så kan det öka engagemanget för religionskunskap hos den enskilda eleven.³⁸ Den abduktiva teorin som Olivestam presenterar lyfter fram möte mellan lärare och elever istället för att fokusera sig på fakta. Detta innebär att varje människa hittar egna vägar i sin livssituation och inser att de individuella skillnaderna beror på läggning och erfarenheter.³⁹

På frågan vad eleverna tycker är mindre bra med ämnet religion så svarar flertal elever att det är för mycket fakta och att eleverna skriver väldigt mycket. Här kan man tänka sig att den deduktiva teorin har använts. Eleverna har fått fokusera sig på fakta för att

---

³⁶ Skolverket. Nationell utvärdering 2003 s. 51

³⁷ Jönsson, Persson Liljefors 2006 s. 57

³⁷ Olivestam 2006 s. 45

³⁹ Olivestam 2006 s. 37

memorera och redovisa den i någon form av prov istället för använda den till ”för att möta eller skapa ett möte där det oväntade kan tas till vara”.⁴⁰

5.2 *Diskussion*

De resultat som jag har kommit fram till stämmer bra överens med det som jag själv hade trott innan jag började skriva uppsatsen. Mina resultat stämmer också bra överens med litteraturen som jag har använt mig av. De resultat som mest förvånar mig är att så många elever anser att religionsämnet är tråkigare än andra ämnen. 29 % är enligt mig en siffra som är alldeles för hög. Den siffran som Jönsson, Persson Liljefors presenterar är ännu negativare, 35 %.

I inledningen av uppsatsen skriver jag att religionskunskap i skolan under 2000-talet har varit starkt ifrågasatt bland lärare, elever och politiker. Eleverna i årskurs åtta och nio anser att ämnet är viktigt, antagligen för att de tänker på betyget, men att det inte är lika intressant som övriga ämnen som de läser. Här har lärarna som undervisar i religionskunskap en viktig roll att uppfylla. Olivestam lägger ett stort ansvar på lärarna. Lärarna ska se till att undervisningen i religionskunskap blir intressant och lärorik. Min fasta övertygelse, med hjälp av de svar, den litteratur som har presenterats och det jag ser när jag jobbar, är att lärarna har en mycket viktig roll. Lärarna kan påverka undervisningen och förändringar behöver göras för att vi även i framtiden ska kunna ha kvar religionskunskapsämnet på schemat. En koppling till mina tankar kan göras i den rapport från 2009 där skolverket lägger stort ansvar på lärarna som ska se till att undervisningen blir motiverande för eleverna. Det i sin tur leder till bättre resultat.⁴¹

Uppsatsen syfte har varit att ta reda på elevers inställning till skolämnet religion. Jag anser att uppsatsen har lyckats att tydliggöra hur eleverna uppfattar ämnet och vilket värde de ser i religionskunskapen, nu och i framtiden.

---

⁴⁰ Olivestam 2006 s. 38

⁴¹ Skolverket 2009 s. 49

6. Vidare forskning

Uppsatsens resultat visar att 29 % av eleverna anser att religionämnet är tråkigare än övriga ämnen som de läser. Som jag har tidigare skrivit stämmer siffrorna överens med de siffror som som Jönsson, Persson Liljefors presenterar i sin undersökning. Vad är det som gör att religionsämnet uppfattas som ett tråkigare skolämne än till exempel svenska och bild? Hur stor roll har läraren och hur kan vi göra religionsämnet roligare och mer spännande för eleverna? Det är något jag som blivande religionslärare skulle tycka vore nyttigt och intressant att veta.

7. Litteraturförteckning

7.1 LITTERATUR

Bryman, Alan. (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB

Demming, Niklas. (2006). *Religionsfriheten i den svenska skolan*. Göteborgs universitet.

Jönsson, Rune. & Liljefors Persson, Bodil. (2006). *Religionskunskap i årskurs 9*. Malmö högskola.

Olivestam, Carl E. (2006). *Religionsdidaktik – om teori, perspektiv och praktik i religionsundervisningen*. Stockholm: Liber.

Roos, Karin. (1998). *Hur ser religionsämnet ut i dagens skola och hur borde det vara?* Högskolan i Gävle.

Skogar, Björn. (1999). *Kristendomsundervisning i 1900-talets svenska skola, några teologiska ansatser*. Karlstad universitet.

Skolverket. (1969). *Läroplan för grundskolan*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (1980). *Läroplan för grundskolan*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2003). *Nationella utvärderingen av grundskolan*. Stockholm: Skolverket.

Wickström, Camilla. (2009). *Religionsfrihetslagens inverkan på skolan*. Högskolan i Gävle.

7.2 ELEKTRONISKA KÄLLOR

Persson, Peter. (2013). Kritiserad Peter Persson toppar S riksdagslista. *Jnytt*.
<http://www.jnytt.se/kritiserad-peter-persson-toppar-s-riksdagslista> (Hämtad 2013-10-28).

Pihlblad, Anders. (2010). Vänsterpartiet om religionskunskap.
www.politikerbloggen.se/2010/10/11/38390/ (Hämtad 2012-03-21).

Prolympia. (2013). Om oss. *Prolympia*.
<http://www.prolympia.se/om-oss/> (Hämtad 2013-05-18).

Skolinspektionen. (2012). Skolavslutningar. *Skolinspektionen*.
<http://www.skolinspektionen.se/sv/Rad-och-vagledning/Stallningstaganden/Skolavslutningar/> (Hämtad 2013-09-12).

Skolverket. (2006). Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet. *Skolverket*.
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=1069> (Hämtad 2013-05-22).

Skolverket. (2009). Vad påverkar resultaten i skolan? *Skolverket*.
http://www.skolverket.se/om-skolverket/visa-enskild-publikation?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D2258 (Hämtad 2014-01-21).

Skolverket. (2011). Kursplan för religionskunskap i grundskolan. *Skolverket*.
<http://www.skolverket.se/publikationer?id=2649> (Hämtad 2013-06-04).

6. Vad tycker du är **bäst** med religionsämnet?

---

7. Vad tycker du är **mindre bra** med religionsämnet?

---

8. Vilken religion är intressantast att läsa om? *Ringa in ditt alternativ!*

Buddhism Islam Kristendom Judendom Hinduism

9. Vilken religion kan du mest om? *Ringa in ditt alternativ!*

Buddhism Islam Kristendom Judendom Hinduism

10. Vilken religion kan du minst om? *Ringa in ditt alternativ!*

Buddhism Islam Kristendom Judendom Hinduism

11. Vilken religion vill du lära dig mer om? *Ringa in ditt alternativ!*

Buddhism Islam Kristendom Judendom Hinduism

12. Tycker du att du har nytta av religionsämnet just nu? *Ringa in ditt alternativ!*

1 betyder att ni har lite nytta av religionsämnet och fem betyder att ni har mycket nytta.

1 2 3 4 5

13. Tror du att du kommer att ha nytta av religionsämnet i framtiden? *Ringa in ditt alternativ!* *1 betyder att ni kommer ha lite nytta av religionsämnet och fem betyder att ni kommer ha mycket nytta.*

1 2 3 4 5

Tack för din medverkan!

Mvh Vedad Muhic